

ИНДИГИР УОТТАРА

Муома улууһун
общественной-политической хаһыата
indigir-uottara@yandex.ru

12+

Хаһыат 1953 сыллаахха олохтоммута
Сэрэдэбэ, субуотаба тахсар

2020 с. ОТ ЫЙЫН 22 КҮНЭ СЭРЭДЭ № 58 (5588)

Оройуон дьаһалтатыгар

Индигиргэ ыксаллаах быһыы-майгы эрэһимэ биллэрилиннэ

От ыйын 20 күнүгэр оройуон дьаһалтатыгар тэрилтэ салайааччылары кыттыылаах муньабы оройуон баһылыгын бастакы солбуйааччыта **В.В. Корякин** салайан бытта: «Баһаар уота тыалтан, кураан күннэртэн күөдүйөн бара турар, Муома нэһилиэгэр чугаһыыр кутталлаах. Күн айы доброволецтар эгэрээтэрэ тахсар. Бу күннэргэ куораттан СӨ “Якутлесресурс” САТ икки специалистара баһаар умуроруугу практической көмөнү оноро кэллилэр. Биір специалист Индигир нэһилиэгэр тахсыаба, онно балаһыанна олус уустук. Баһаар уотун иэнэ кэнээн, ходуһаларынан тэнкэбэ кэллэ, техника, дьон кыайан киірбэт сирдэрэ. Биір өтүгүнэн баһаар уота уот ситимин линиятыгар чугаһаата. Уот ситимик уота суох олоор иэдээнэ буолаары, Индигиргэ ыксаллаах быһыы-майгы эрэһимэ биллэрилиннэ. Биір специалист Хонууга хаалан үлэлиэбэ. Баһаар уота “Ю” хайа тэллэбинэн, урукку забойнай пуун миэстэтинэн умайар. Оройуонна бэс ыйын 27 күнүттэн Собоолоох, Индигир, Хонуу нэһилиэктэригэр баһаар умулуннарытыгар барыта күнүнэн аахтаха, 372 киһи кыттан, 44 техника, 5 мотопомпа, 110 ранецтар, 67 лаппаакы, 7 сүгэ, 15 биздэрэ, 4 эрбии уонна 2 емкость резервуардара туһанылыннылар. Билигин оройуонна ыксаллаах быһыы-майгы тохтооттор даһаны, күн айы тахсан уот күөдүйүүтүн бохсор наада. Олохтоохтор бэйэбит эрэ олоор сирбитин баһаартан көмүскээтэхпитинэ уоту кыайабыт, ким да туораттан кэлэн көмөлөһүө суоҕа.

Бары биіргэ түмээн Аан айылҕабытын уоттан көмүскүүргэ турунуобун! Күн айы киһнэ 8 чаастан, сарсыарда 8 чаастан оройуон дьаһалтатын дьийэтигэр мустан, баһаар умулуннарытыгар туттар тэриллэрдээх төрөөбүт дойдутугар чаччы дууһатынан ыалдьар хорсун хоодуот санаалаах эрттэри кэтэһибит”.

Матырыйаал тахсар күнүгэр сарсыардаттан баһаарга 41 киһи, 3 ууну таһар массыыналар уоту умулуннарыыга

барбыттарын иһитиннэрдилэр. Урал массыына резервуарга уу таһар. Кытаатан, бары баһаар уотуттан ойуурбутун көмүскүөбүг, айылҕабытын иэдээнтэн быһыабыт!

Оройуоннаабы тыа хаһаайыстыбатын управлениетын (нач. **Винокуров Ю.А.**) иһитиннэриитинэн окко сыллаабы былаан 1520 т тээрдилибит. Бүгүгнү туругунан элбэх оту чыбаабылаахтар туруорбуттар. Быйыл кураантан от ситэ үүммэккэ төбүлэхтэр көрдөрүүлэрэ мөлтөһүөр. Оройуон үрдүнэн былааны толоруу 14,3 % тэннээр, ол эбэтэр барыта 140,3 т от кэбиһилиннэ. Билигин бары хаһаайыстыбаларынан хотуур тыаһа ыллаабыта ыраатта. Уопсай сүөһү аһаана суох да буоллар, биірдиилээн дьон чаһынайдарга окко көмөлөһөн сүөһүлэхтэри үөрдэллэр. Сүөһү, сылгы сыл тахсар аһылыгын бэлэмнииргэ туора турумуохха, саастаах дьоммутугар кыах баарынан көмөлөһөн үөрүүгүн туолбут

харахтарын көрөр, махталларың ылар саба туох үчүгэй баар буолуой?

СӨ “ОДЬКХ” ГУП Муоматаабы филиалын директора **Д.В. Аммосов** инвестиционной программанан чаһынай дьиэлэри ититэр ситимгэ холбуур үлэ сабалана, үлэ ортотугар кэлбитин иһитиннэрдэ. Береговой уулуссанан барар ситим бүтэн эрэр. “Кииннэммит”

хочуолунайы букатын арааран ол салааны “Сага кииннэммит” хочуолунайга холбуубут. От ыйын 20-22 күннэригэр өрөмүөннэр баралларынан “Кииннэммит”, “Сага кииннэммит”, ону сэргэ “УДК” хочуолунайдарынан барар уу ситимин араардыбыт. Урукку “Кииннэммит” хочуолунай онугар улахан ититэр пуун таньылан бүтэн эрэр. Барыта эс биригээдэ үлэлиир, бу күннэргэ бүтэллэр. Онтон Озернай уулуссаба тийэн ититэр пууну тангы үлэтэ сабаланыаба, быһа барыллаан балаһан ыйын ортотугар бүтүөбэ. Онно баар 20-чэ ыал холбонорго бэлэмнэр. Оттон Береговой уулуссанан өр сылларга туруорсубут ыаллар тоҕо эрэ холбонорго ыксаабаттар, “бэлэммит суох, матырыйаал суох” дэһэллэр. Бу олох өйдөммөт. Арай бу саас пандемиянан туоту матырыйаалларын маһаһыыннара, рыноктара кыһынны суолтүмүктэнэр күннэригэр сабыллыбыттарынан быһаарыахха сөп эбитэ дуу. Оттон ититэр ситимгэ холбонуу үлэтэ барыахтааба кыһынныттан эрдэ биллибитэ. Билигин Саһыырга 10-ча дьиз (Бүтүүтүн 2 стр. көр).

УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ МОМСКОГО РАЙОНА!

В этом году лето выдалось необычайно жаркое, без дождей и второй месяц горят леса нашего района.

На прошлой неделе 3 пожара были локализованы, но из-за жаркой погоды выходят из-под контроля. Ежедневно выходят на тушение 10-15 человек, но этого количества добровольцев недостаточно.

Убедительно просим принять всех неравнодушных жителей принять активное участие в тушении пожара.

Сбор в 9 час. утра и 21 час. в администрации района. При себе иметь лопаты, топоры, запас питьевой воды.

Оперативный штаб МО «Момский район».

СИРИ СИКСИГИНЭН

РФ. Электроннай үлэ киинискэтигэр көһүү туһунан сокуон быйыл тохсунньу 1 күнүттэн олоххо кирибит. Үлэһит дьон киинискэлэрин уларытар туһунан ахсынны 31 күнүгэр диэри быһаарыныахтарын сөп. 2021 сыл тохсунньу 1 күнүттэн үлэбэ электроннай үлэ киинискэтинэн кириэххэ сөп буолуо. Тустаах докумуону дойдү премьер-министирэ Михаил Мишустин баттаата. Цифровой үлэ киинискэтэ Пенсионнай пуонда сайтын тус сирэйигэр эбэтэр госуслуга порталыгар хараллыа. Киингэттэн бүтэник үлэлэбит сиргиттэн туоһу сургуу Пенсионнай пуондаттан эбэтэр элбэх функциялаах киинэр салааларыттан ылыахха сөп. Электроннай үлэ киинискэтигэр көһүү туһунан сокуон быйыл тохсунньу 1 күнүттэн олоххо кирибит. Сыл устата үлэһит дьон киинискэлэрин уларытар туһунан быһаарыныахтарын сөп. Үлэһиттэр киинискэлэрин Пенсионнай пуонда сокуон ылыллыан иннинэ 2019 сыл ыам ыйыгар цифрага көһөрбүтэ.

СӨ. Саха сирин 542 күөлүгэр илиминэн балыктыыр көнүллэннэ. Санатар буоллаха, урут 28 эрэ учаастакка балыктанар көнүллэбэ. Бу туһунан айылҕа харыстабылын министростибэтэ иһитиннэрэр. Быйыл «О любительском рыболовстве» дин федеральной сокуон ылыллан Илин Сибирь балыктаах сирдэригэр балыктыырга сана быраабылалар олохтоннулар. Экология харыстабылын министростибэттин пресс-сулууспата иһитиннэрэринэн, Саха сиригэр 177 өрүс уонна 365 күөл учаастагар хатыыстан ураты балык атын көрүнэр балыктааһын көнүллэннэ. Күнгэ көнүллэнэр балык ахсаанын куоһарбакка эрэ. Өрүс учаастактарын кыраныссалара географической координаталарынан бэлиэтэнэн сылдьаллар. Сага быраабыла олоххо кириэн иннинэ манньк кыах Арктика оройуонунан 28 учаастагар уонна ойучу собулоох күөллэргэ баара. Маныаха балыктыыр тэрилгитин – илимгитин, мунхабытын Росрыболовство Илин Сибирдээди территорияльной управлениетыгар 677027, Дьокуускай к., Каландаришвили ул. 5, электроннай почта: harbour@ltufar.ru учуокка туруорабыт.

СӨ. От ыйын 10 күнүттэн «Абалаах» санаторийыгар коронавируһунан ыалдыбыт дьону чөлүгэр түһэри сагалана. Бу туһунан өрөспүүбүлүкэ вице-премьера Ольга Балабкина от ыйын 21 күнүгэр суһал ыстаап иһитиннэриитин кэмигэр эттэ. Ольга Балабкина коронавируһунан ыалдыбыт дьон тыһынар уорганнарыгар оҕустараллар, онон өрөспүүбүлүкэ дьон доруобуйатын чөлүгэр түһэрингэ болгомтогун ууруо дин эттэ.

СӨ. Өрөспүүбүлүкэ поликлиникаларыгар эрдэттэн сурутан көрдөрүөххэ сөп буола. Суһал көмө уруккутунан оһоһуллар. Бу туһунан доруобуя харыстабылын министростибэттин сайтыгар сиксэнэн СИА суруйар. Эрдэттэн сурутан ФЛГ, рентген, КТ, МРТ түһүөххэ, суоппар быраабын, сааба көнүлү ыларга, уһатарга былааннаммыт мэдиссиинискэй көрдөрүүнү барыахха сөп. Үлэһиттэр ег14.ru портал көнүө балыһаларга быһа эрийэн, Госуслуга порталын, “Медсет” сыһыары нөнүө сурутуон сөп. Дьокуускайдаагы тиис балыһата, Кардиодиспансер эрдэттэн сурутуу быһыытынан үлэлэрин саҕалаатылар.

СИА матырыйаалларын.

Предпринимательство

Что такое самозанятость и как стать самозанятым?

Со 2 июля началась регистрация самозанятых. И сейчас много людей спрашивают кто такой самозанятый, в чем преимущество самозанятого. Поэтому наша газета берет интервью в Центре «Мой бизнес в Момском районе» у заведующей Добрянцевой Натальи.

– Самозанятый — это человек, который работает сам на себя без наемных работников. Когда говорят о самозанятых, то обычно подразумевают людей, которые применяют экспериментальный налоговый режим «Налог на профессиональный доход» — НПД.

– **Есть ли отличия самозанятого от индивидуального предпринимателя?**

– Да, есть, самозанятым работать проще: легче зарегистрироваться, нет налоговой отчетности, не нужна контрольно-кассовая техника (ККТ).

Самое важное отличие — в страховых взносах: индивидуальные предприниматели платят их, даже если не работают.

– **Может ли индивидуальный предприниматель перейти на режим «налог на профессиональную деятельность» (НПД)?**

– Да, индивидуальный предприниматель тоже может перейти на режим НПД. Тогда он станет обычным самозанятым — никаких отличий не будет. Для этого даже необязательно закрывать ИП, но обязательно должен быть один вид деятельности. Налог на профессиональную деятельность платят за те месяцы, когда был доход. Если в какие-либо месяца года не было дохода, то налог не платится.

– **В чем преимущество этого налогового режима?**

– Нет необходимости оформления налоговой декларации. Не надо приобретать контрольно-кассовую технику. Не обязательно уплачивать фиксированные взносы на медицинское и пенсионное страхование. Выгодные налоговые ставки – 4% с доходов физических лиц, 6% – с доходов юридических лиц.

– **Где можно зарегистрироваться?**

– Регистрация возможна без визита в

налоговую инспекцию, зарегистрироваться можно в мобильном приложении, на сайте Федеральной налоговой службы России, через сбербанк или портал госуслуг, помощь могут оказать в Центре «Мой бизнес в Момском районе».

– **Кто может выбрать данный налоговый режим?**

– Это могут быть физические лица, государственные и муниципальные служащие, в части доходов от сдачи в наем либо аренду жилых помещений. Индивидуальные предприниматели (самозанятые), которые соблюдают одновременно следующие условия, получают доход от самостоятельного ведения деятельности или использования имущества. Ведут деятельность в регионе, при ведении этой деятельности не имеют работодателя с которым заключен трудовой договор, не привлекают к этой деятельности наемных работников по трудовым договорам и вид деятельности, условия ее осуществления не попадают в перечень исключений, указанных в ст. 4 и в с.6 Федерального закона от 27.11.2018 г. № 422-ФЗ.

– **Не секрет, что сейчас есть граждане, которые как бы нелегально занимают бизнесом, и кто из них может перейти в разряд самозанятых?**

– Самозанятым могут стать лица, которые занимаются продажей продукции собственного производства, фото- и видеосъемка на заказ, оказание косметических услуг на дому, услуги по перевозке и такси, проведение мероприятий и праздников, сдача имущества в аренду, проведение юридических консультаций и ведение бухгалтерии, строительные работы и ремонт помещений, удаленная работа через электронные площадки.

Поэтому призываю всех, кто сейчас работает на дому, без регистрации ИП зарегистрироваться самозанятым и легально работать.

Н. Б. ДОБРЯНЦЕВА,
заведующая ГАУ РС(Я) «Центр
«Мой бизнес в Момском районе».

Индибиргэ ыксаллаах быһыы-майгы эрэһиимэ биллэрилиннэ

(Бүтүүтэ. Иннин 2 стр. көр).

холбоноору үлэ барар, манна баһылык бэйэтэ куораттан таһаһыттарга турбалары аҕаларга сорунар.

Уопсай дьизэлэргэ сайынны кэмнэ хайаан даҕаны уу ситимэ ааһар турбалары ыраастаналларыгар соруудахтыбыт. Гидропневмопромывка дин салгын, давление холбонун иннинэ ыраастыыр үлэ барыан наада. Саһа тутуллубут этээстээх дьизэлэргэ турбаларынан бөх-сыыс

мунньулан оттук саҕаланыта бөлөммиттэрэ биллэн, иттии барыан атахтыыллар, кыһалбалары үөскэтэллэр. Маны барытын эрдэттэн ыраастанан бөлэм олоруохха наада. Тэрилтэлэрэ билинниттэн “паспорт готовности” докумуоннарын экирэттиһэн толорторуохтарын наада.

«Муома оройуона» МТ
пресс-сулууспата.

Былырыын 2019 с. этинньи ыйыгар Муома национальной нэһилиэгэр олохтоох инициативалары өйөөһүннэ нэһилиэнньэ уопсай мунһаба буолан ааспыта. Ол мунһааха нэһилиэк общественной инфраструктуратын сайдытын бырайыактарыгар —кылабыһалары күрүөлүүргэ, Хонууга муосталары өрөмүөнүүргэ, Хонуу бөһүөлөгэр интернет сибээһин олохтуурга, о.д.а. сабыылаах куоластааһын ытыгылыбыта.

Куоластары уопсай аабы түмүгүнэн — кылабыһаларга, муосталарга, сынһалан былаһааккаларыгар аналлаах бырайыактар кыайылаах тахсыбыттара. Бу бырайыактары олоххо киллэрэргэ республикаттан 1 мөл. 500 тыс. солк., нэһилиэк бюджеттан 100 тыһ. солк. көрүллүбүтэ. СР үпкэ уонна тыа хаһаайыстыбатын министерстволарын кытта сөбүлэн түһэрсиллибитэ. Ол сөбүлэннэ этиллэринэн, кылабыһалары күрүөлээһиннэ нэһилиэнньэттэн 45 тыһ. солк., общественной тэрилтэлэртэн 20 тыһ. солк., муосталары өрөмүөннээһиннэ нэһилиэнньэттэн 42 тыһ. 870 солк., общественной тэрилтэлэртэн 40 тыһ. солк., сынһалан, спорт былаһааккаларын тутууга нэһилиэнньэттэн 100 тыһ. солк., тэрилтэлэртэн 150 тыһ. солк. хомуйар ирдэниллибитэ.

Муома национальной нэһилиэгин баһылыга А.В. Андреев кэпсэбитинэн, ити бырайыактар сүннүлэринэн Хонууга бастакы нүөмэрдээх кылабыһа күрүөтүн сангардан тутулуохтаах, эргэ кылабыһа күрүөтүн өрөмүөннэниэхтээх. Сэбиэскэй уулуссаттан Заложнай уулусаба тахсар муоста тупсарыллан өрөмүөннэниэ. Итини таһынан тыа сириг сайыннары

Олохтоох көбүлээһин барылынан

ҮЛЭБЭ НЭҢИЛИЭННЭ КЫТТЫАХТААХ

программатынан оройуон дьаһалтатын иннигэр табалаах сквер оноһулла сылдыар.

Быйыл куоратты эйгэ программатыгар кирисэн, былаан быһытынан Спортивной микрооройуон 19, 20, 21, 22 нүөмэрдээх дьэилэрин иннигэр тротуардаах сынһалан, оҕо былаһааккалара, бетоннамыт суол тутулуохтаахтар. Манна ити дьэилэр иннилэригэр баар мас тутуулары, сарайдары, күрүөлэри көтүрүөхтээхтэр, биир септиги уларытыахтаахтар. Бу куоратты эйгэ программатыгар куонкурс биллэриллибитэ, Г.С. Винокуров салайааччылаах "Республика-2007" АО дин тэрилтэ кыайбыта. Манна СР Правительствототтан, архитектура министерствототтан 4 мөл. 500 тыһ. солк., нэһилиэк бюджеттан 100 тыһ. солк. суумалаах үп көрүллүбүтэ.

Эмиэ ити куоратты эйгэ программатынан билигин Хонууга тротуардар, бетоннамыт суоллар оноһуллаллар. Быйыл Арчы дьэитин, библиотека, "Кэнчээри" дь/с, оптовой маҕаһын (урукку килиэп маҕаһына), эргэ начальнай оскуола иннилэринэн тротуар оноһулуоҕа. Тротуардары тэглээһиннэ А.Н. Слепцов биригээдэтэ үлэһи сылдыар. Эһиил тротуар "Теремок" дь/с, почта, Ростелеком иннинэн тутулуоҕа.

Александр Васильевич этэринэн, ити бырайыактар ситиһилээхтик үлэбэ

кириэхтэрин, квалификациялаах идэтибит үлэһиттэр тийбэттэр, итини таһынан испиэс техника суох. Бетонмешалка, грейдер, бульдозер тийбэттэр. Ол да буоллар үлэ күөстүү оргуйар.

«Бу үлэлэр алтынньы ыйга диэри оноһулуохтара», — диэтэ баһылык А.В. Андреев.

Сайын кылгас, үлэ элбэх. Сайынны уһун, сылаас күннэри баттаһа, үлэни тэтимнээхтик, сэргэхтик тэрийиэххэ, кыстыкка диэри барытын түмүктүөххэ.

Т. СЛЕПЦОВА.

Пенсионнай реформа

ПЕНСИЯБА РЕГИОННААБЫ ТӨЛӨБҮР ТУҢУНАН

СӨ бырабыыталыстыбата 2009 сыл этинньи 23 күнүгэр таһаарбыт «Об утверждении положения о порядке предоставления региональной социальной доплаты к пенсии в Республике Саха (Якутия)» дин 493 нүөмэрдээх уураабыгар олобуран, тийинэн олоруу алын кээмэйиттэн кыра дохуоттаах үлэлээбэт биэнсийэлээхтэргэ биэнсийэлэригэр социальной төлөбүр олохтонон. edersaas.ru 2020 сылга биэнсийэбэ эргийиэннэби социальной төлөбүрү олохтуур сыалтан, 2019 сыллаахха балаһан ыйын 11 күнүгэр тахсыбыт сокуонна олобуран, Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр биэнсийэлээхтэргэ тийинэн олоруу алын кээмэйэ 14 076 солк. бигэргэтиллибитэ.

Ол курдук бастакы зонаба олорооччуларга — 17 011 солк., иккис

зонаба — 13 720 солк. олохтоомут. Бастакы зонаба (Абый, Аллайыаха, Анаабыр, Булун, Үөһэ Халыма, Дьааны, Эдьигээн, Муома, Аллараа Халыма, Өймөкөөн, Өлөөн, Орто Халыма, Усуйаана, Эбээн-Бытантай, Айхал бөһүөлөгэ уонна Удачнай куорат) — биэнсийэлээх тийинэн олорор алын кээмэйэ 17 011 солкуобайга тэннээр.

Иккис зонаба (Алдан, Амма, Үөһэ Бүлүү, Бүлүү, Горнай, Кэбээйи, Ленскэй, Мэнэ Хаһалас, Мииринэй, Нам, Нерюнгри, Ньурба, Өлүөхүмэ, Сунтаар, Таатта, Томпо, Уус Алдан, УусМайа, Ханалас, Чурапчы уонна Дьокуускай к.) — 13 720 солкуобай.

Санатан эттэххэ, 2019 сыл муус устар ыйыгар федеральной сокуонунан үлэлээбэт биэнсийэлээхтэргэ эргийиэннэби социальной төлөбүрү

аабы бэрээдэгэр уларыылар кирибиттэрэ РФ Биэнсийэ пуондатын территориальной уорганыттан биэнсийэ ылар үлэлээбэт биэнсийэлээхтэр эбии социальной төлөбүрү онотторууга олохтоох мистэлэринэн нэһилиэнньэ социальной көмүскэлиитэн чуолкайдаһахтаахтар.

Биэнсийэбэ эбии төлөбүр ый 1-кы чыһылатыттан олохтонон. Маны таһынан электроннай ньыманан туһанан сайабылыанньаны уонна туһааннаах докумуоннары туттарыахха сөп (gosuslugi.ru, e-yakutia.ru порталларынан). Сайабылыанньаны кытары булгуччу манньк докумуоннар ирдэниллээр: — Пааспар куоппуйата; — Биэнсийэлээх үлэлээбэтин туһунан бигэргэтэр докумуон куоппуйата.

edersaas.ru

Краснодон куоракка тэриллибит фашистары утары охсунар кистэлэн тэрилтэ «Эдэр гвардия» туһунан оркуолаба үөрэнэ сылдьан үөрэх кинигэтиттэн ааҕан билбитим. Кини геройдарын туһунан элбэхтик суруйбуппун өйдүүбүн. Ону таһынан сана уһуллубут киинэни көрөн өстөөхтөргө аба-сага ордук улааппыга, эдэр көмсомол оҕолор курдук өстөөхтөр кэллэхтэринэ, утары охсуһарга бэлэм этибит.

Бу кэлин 12 сериялаах «Беларусьфильм» устубут киинэтин хаста да төхтөрүйэн көрдүм эрээри, көрдөрдөхтөрүнэ, билгин да көрөр санаалаахпын. Ол курдук сиһилии, киһини тардар гына устубуттар. Фашистар оҕолору накаастыылларын киһи өйдүүр, өстөөхтөр буоллахтара, өлөрөөрү-өһөрөөрү сэринэн түстэхтэрэ дии. Ордук абалааба, олохтоох сэбиэскэй дьон таннаран полиция буоланнар оҕолору туталлара-хабаллара, муннууллара-сордууллара, көрдөххө, фашистардааҕар ордук дьүһүлэнэллэр. Хаһан, туохтан, туохтарын былдьатан өстөммүттэрэ буолла? Киинэни саапаччылар наһаа улаханлык эпэтилер-спапаччылар ини диэн эрэниэҕи баҕарылар.

Кэнники киинэни көрдөрүү иннинэ, «Эдэр гвардия» диэн романы суруйбут Александр Фадеев туһунан кэпсээбиттэрэ. Ити кистэлэн тэрилтэ туһунан аан маннай киһи хаһыакка суруйбут эбит. Ону Иосиф Сталин ааҕан баран, «Эдэр гвардия» активистарыгар хас да киһиэхэ Сэбиэскэй Сойуус Геройун аатын инэрбит. Өссө онно эбии Фадеевы ыныран ылан (оччотообуга Фадеев ССРС Суруйааччыларын сойууһун салайааччыга) биир эмит суруйааччыга бу тэрилтэ туһунан суруйтарарыгар эппитигэр Фадеев: «Үлэбиттэн босхолоотоххуна, мин суруйуом этэ», – диэбитин Сталин сөбүлэспит. Онон бэрт түргэнник кылгас кэм иһигэр «Эдэр гвардия» диэн роман суруллан ааҕаччыларга тарҕаммыт уонна Сталин бириэмийэтин ылбыт. Ити романна олобуран киинэ уһуллубут.

Кэлин чуолкайдамматах хас да сыһына романна тахсыбыта биллибит. Дьинэр А. Фадеев оччотообуга баар информацияба олобуран суруйдаҕа дии. Ону иннэ диэбэтэхтэр, тахсыбыт сыһыналарынан сирэй-харах анныгыны тулуйбакка Александр Фадеев дьэитин иһигэр бэстиэтинэн ытынан өлбүт.

Библиотекаҕа олорон, «Коммунист» хаһыат 2019 сыл муус устар 12 күнүнээҕи №-гэр тахсыбыт «Как искали и судили палачей «Молодой гвардии» диэн ыстагыяны булбуппун көңүл тылбаастаан ааҕаччыларбар тиэрдэбин. «Эдэр гвардия» чилиэннэрин 1943 сыл олунньу 9 күнүгэр өлөрбүттэр, онтон Кыһыл Аармыйа олунньу 14 күнүгэр Краснодону өстөөхтөргөн босхолообут. Абалаах, аҕыйах хонук хойугабыттар.

Ханнык баҕарар куорат, дэриэбинэ өстөөхтөн босхолонобуна анал хамыһыйа Краснодон босхолоноотун кытта оннук

хамыһыйа тэриллибит. Кини соругунан сэбиэскэй дьону өстөөхтөр өлөрүүлэрин-өһөрүүлэрин түбэлтэтин бигэргэтии, өлөрүллүбүт дьон көмүллүбүт сирдэрин булу уонна туоһулары көрдөөһүн буолар. Хамыһыйа 5 №-дээх шахтаҕа 58 миэтэрэ дириннээх дьаамаба өстөөхтөр эдэр гвардеецтары өлөрөн түһэрбиттэрин көрүүнү онорбут дириг дьаамааттан өлүктэри хостооһун ыарахан үлэтин кэнниттэн, өлүктэри биир-биир көрүү, ким буолара быһаарыллыбыт. Кэбилэммит сорох оҕолор дьаамаба тыыннаахтыгы быраҕыллыбыттар. Дьаамааттан уопсайа 71 өлүк хостоммутуттан – 49 «Эдэр гвардия» чилиэннэрэ, уоннаабы 22 киһи олохтоох партиянай тэрилтэ чилиэннэрэ. Сорох эдэр гвардеецтар Ровенькига уонна ол аттынаабы тыаҕа ытыллыбыттара быһаарыллыбыт. Үөһэ суруллубутун курдук, тутуллубуттары таһыйалларын, кырбыылларын таһынан, харахтарын тэһэн, кулгаахтарын, уостарын быһан, эттэрин-сииннэрин быһаҕынан тырыта-хайыта суруйан, илиилэрин-атахтарын тоһутан олус кыһылы сордообуттар эбит.

«Эдэр гвардия» чилиэннэрин тутууга-хабыыга, доппуруостааһынна немец полевоы комендатураатытан ураты, олохтоохторгон тэриллибит көмө полиция дьоно, уопсайа 70-ча киһи кыттыны ылбыт. Кинилэртэн үксүлэрэ Кыһыл Аармыйа Краснодону ылытыгар куоппуттар. Кинилэртэн үс киһини: полиция силиэдэбэтэлин Михаил Кулешову, кистэлэн тыллаан биэрээччини (хобуоччуну) Василий Громовы уонна кини кэргэнин уолун Геннадий Почепцову сонно туппуттар. «Эдэр гвардия» чилиэнэ Почепцов табаарыстарын полицияҕа этэн биэриитэ кинилэр олохторугар ыар содулламмыта. Барыта немец саллааттарыгар аналлаах, сана дьыллаабы подароктаах массыынаны халааһынан сағаламмыта. Бастаан, тохсунньу 1 күнүгэр кистэлэн тэрилтэ чилиэннэрэ Евгений Мошковтан уонна Виктор Третьякевичтан подкочкаах мөһөөччүгү булан, кинилэри хаайбыттар. Василий Громов ити түбэлтэттэн куттанан, кэргэнин уолун Геннадий Почепцову: «Немецтэр сотору барыгытын тутан хаайыахтара, ол иннинэ тэрилтэбэр кимнээх баалларын этэн биэрдэххинэ эрэ, тыыннаах хаалабын», – диэн куттаан ыкпытыгар Почепцов полицияҕа баран «Эдэр гвардияҕа» баар билэр чилиэннэрин этэн биэрбит.

Громов «Ванюша» диэн кистэлэн аатынан полицияҕа кистэлэн тыллааччынан (хобуоччунан) үлэири буолан, бу дьыалаба кыһаллыбыт эбит. Почепцов полицияҕа тийэн эпэтэбэ буоллар, тутуллубут уолаттары политической буруй курдук көрбөккө, көннөрү уоруу курдук көрөн, кыратык таһыйа түһэн баран ытытар былааннаахтарын Почепцов тийэн бутуйбут. Мантан ыла кистэлэн тэрилтэ баара биллэн, тутуу-хабыы, ньэнниир, хаайыы сағаламмыт.

Улуу Кыайыы

КРАСНОДОН

Эдэр гвардеецтар дьыалаларынан полиция силиэдэбэтэл Михаил Кулешов дьарыктаммыт. Кини эдэр гвардеецтары доппуруостаабыт, муннаабыт-сордообут эрэ буолбатах, сэбиэскэй силиэдэбэтэллэргэ кистэлэн тэрилтэ чилиэнн Виктор Третьякевичи хараардар сыаллаах, кини таннарыахсыт этэ диэн көрдөрүүнү биэрбит. Кулешов сэри иннинэ үлэли сылдьан иһэрин-аһырын иһин, Виктор Третьякевич убайыттан Михаилтан партиянай линиянан кытаанах быыгабары ылбытын иһин, Михаил Третьякевич быраатыттан Виктортан иккитэ өһүн ситиспит. Бастакыта – сордооһун-муннааһын, иккитэ – таннарыахсыт диэн аатын киртити. 1959 сыллаахха кырдык кыайан Виктор аата ырааһырбыт. Таннарыахсыттар Кулешов, Почепцов уонна Громов силиэстийэлэрэ биэс ый барбыт, онтон сууттара аҕыйах күн буолбут. 1943 сыл атырдьах ыйын 18 күнүгэр Ворошиловградскай уобаластаабы НКВД сэриитин байыаннай трибуналын аһаҕас суута үһүннэрин ытарга уурбут. Таннарыахсыттары 5000 киһи көрөн турдаҕына ытан өлөрбүттэр.

Эдэр гвардеецтары тутууну-хабыыны, хаайыыны уонна сордооһуну-муннааһыны салайбыт киһинэн полиция үлэһитэ Василий Подтыннай буолар. Кини Краснодон босхолоноутугар немецтэри кытта чугуйсан нэһилиэннэни утары акцияба кыттыспыт. Онтон немецтэртэн туһа тахсыа суоһун билэн, Одессагабы уобаласка сөнөр. Онно аҕатын аатын уларытан, сана докумуон онгостон Кыһыл Аармыйага ынырыллар. 1944 с. бэс ыйыттан 1946 с. атырдьах ыйыгар дэри лейтенант Подтыннай Сэбиэскэй Армияга сулууспалыыр, уордьаннарынан, мэтээллэринэн наҕараадаланар уонна Верховнай Главнокомандующай махталын ылар. 1945 с. муус устарыгар өстөөх бөбүргөтүнүүлээх линиятын тобу көтүүгэ ханас илиитигэр бааһырар. Кини аармыйаттан босхолоноот Сталинскай уобаласка сөнөн сопхуоска үлэлиир, кэргэннэнэр, партияба киирэр, сэбиэт бэрэссэдээтэлэ буолар. 1959 с. Краснодонскай оройуонтан сүөһү атыылаһа делегация кэлэр. Олортон биир киһи Подтыннай билэн, ол туһунан КГБ-гар биллэрэр. Чекистэр сэри бэтэрээнэ, үлэ ударнига Подтыннай уонна полиция Подтыннай биир киһи буоларын биллэлэр. Кинини тутан ылан хаайаллар уонна сууттаан 15 сылга хаайыыга уураллар. Ити курдук Подтыннай болдьобун боруостуу сырыттабына, УССР Үрдүкү Суутун уголовнай дьыалаларга суутун кэлиэгийэтэ биригэбэри көтүрэр: «Вина Подтынного в совершенных им преступлениях доказана, но избранная ему мера наказания мягкая. Суд не учел тех обстоятельств, что осужденный, будучи офицером Советской Армии изменил Родине и добровольно

75 сылыгар

ГЕРОЙДАРЫН УМНУБАППЫТ

поступил в карательные органы немецких оккупантов». Подтынной сага суута 1960 сыллаахха олунньуга буолар. Суут бу сырыыга кинини ытарга уурар. Василий Подтынной суукка Виктор Третьякевич таннарыахсыт буолбатаҕар суукка көрдөрүү биэрэн, Виктор аата ырааһыраыгар көмөлөһөр.

Эдэр гвардеецтары сордоһунна-муннааһынна саамай актыбынай кыттыгыны ылбыт полицай Иван Мельников буолар. Кини баҕа өтүнэн немецтэргэ үлэбэ кириэр. Маннай уорбалаанааччыны ньэҥнийиигэ уонна хаайыыга кыттыһар. Онтон үлэтигэр сүрэхтээбин-бэлэстээбин иһин хаайыы надзерателинэн ананар. «Эдэр гвардия» оҕолорун доппуруостааһынна, Мельников хас биридирин уһугар тимирдээх оруосканан таһыйара, өһүбэ ыйыыра, кытарбыт иннэнэн харахтарын тээрэ, ону таһынан өлөрүүгэ кыттыбыта. Краснодонтан гитлероецтары кытта чугуйсубута. Молдавияҕа немецтэр үрдүкү сэринлэригэр сулууспалыы сылдьан Кыһыл Аармыйаҕа бэриммитэ эрээри, полицияҕа сулууспалаабытын, оҕолору сордоһунна, өлөрүүгэ кыттытын кистээн, Кыһыл Аармыйа сулууспаҕа кириэн, 596-ыс стрелковой полк пулеметчига буолар. «Хорсунун иһин» мэтээлинэн наҕараадаланан төрөөбүт Украинаҕыгар дьоруой курдук эргиллибит эрээри, Краснодонна барбакка, Одесскай уобаласка холкуоска үлэбэ кирибит.

Чекистэр кинини 20-чэ сыл көрдөөбүттэр. 1965 с. ыам ыйын 14 күнүгэр булан ылан кинини хаайыттар. Луганскай уобалаһын суута Мелтниковы өлөрөргө уурбута. Кини ааһынылара болҕомтоҕо ылыллыбатахтара, 1966 с. муус устар 4 к. суут биригэбэр Киев куоракка толоруллубута. Бу «Эдэр гвардияҕа» сыһыаннаах бүтэһик улахан суут этэ.

Ол эрээри буруйдаахтар бары сууттаммыт буолбатахтар. Краснодон куорат полициятын начальнига Василий Соликовскай граждаскай сэрии саҕана Петлюраҕа сулууспалаабыта. Сэрии кэннигэ сэбиэскэй салайар уорганнарга үлэлээбитэ уонна Украинаҕа көспүтэ. Сэрии буолан, Краснодонна немецтэр кэлбиттэригэр, кинилэргэ сулууспалаан, итэбэл ылан, Краснодон полициятын начальнигынан ананар. Эдэр гвардеецтары сордоһуну-муннааһыны, өлөрүүнү салайбыта. Тус бэйэтэ Тоня Иванихина хараһын тэспитэ, Анатолий Попову тесагынан ыараханлык эчэппитэ. Соликовскайы 1970 сылга диэри көрдөөбүттэрэ. Көрдөөһүн түмүгэр кини туһунан маннык быһаарыы оноһуллубут. Соликовскай Польшанан, Австриянан Италияҕа тийэн Доманов генерал корпуһугар сулууспалаабыт. Генералы Москваҕа биэрбиттэрин, 1947 с. сууттаан ыйаан өлөрбүттэр. Соликовскай

буолаһына, Австрияҕа төннөн, араспаанһатын уларытан американскай зонаҕа сөөр.

Краснодон куорат полициятын начальнига 1967 сылга диэри Германия Федеративнай Республикатыгар олоһор, салгы АХШ-ка барар. Бүтэһик олоһорбут сирэ Бразилия куората Порт-Алегри. Онно олон 70-ус сылларга өлбүт.

1945 с. билиэннэй немецтэр лаабырдарыгар эдэр гвардеецтары тутан дыкыйыыга сыһыаннаах жандармнары: Отто Шен, Отто Дрецитц, Гидо Штрупперт, Вальтер Айхгорн, Эрих Шредер, Якоб Шульц уо. д. а. көрдөөн булбуттара. 1945 с. сэтинни 18 к. өлөрүү инициатора, жандармерия капитана Эрнст-Эмиль Ренатус тутулан хаайыллыбыта.

Тутуллубут немецтэр доппуруоска араас көрдөрүүнү биэрбиттэр. Ол курдук Ровеньки куорат жандарма Шульц суукка көрдөрүүтүнэн: «В конце января я участвовал в расстреле группы членов подпольной комсомольской организации «Молодая гвардия», в числе которых находился руководитель этой организации Кошевой... Его я запомнил особенно отчетливо, потому что стрелять в него пришлось два раза. После выстрелов все арестованные упали на землю и лежали неподвижно, только Кошевой привстал и, обернувшись посмотрел в нашу сторону. Это сильно рассердило Фромме и он приказал жандарму Дрецитцу добить его. Дрецитц подошел к лежавшему Кошевому и выстрелом в затылок убил его...». Жандарм Дрецитц доппуруоска эпитинэн: «Я хорошо запомнил Шевцову. Она обратила мое внимание своим внешним видом. У нее была красивая фигура, продолговатое лицо. Несмотря на молодость, держала она себя очень мужественно. Перед казнью подвел Шевцову к краю ямы для расстрела. Она не произнесла ни слова о пощаде и спокойно, с поднятой головой приняла смерть». Ульяна Громова өлүн иннинэ, немецтэргэ туһаайан эдэр гвардеецтар санааларын эпит курдук өйдөөтүм: «Не для того я вступила в организацию, чтобы потом просить у вас прощения. Жалею только об одном, что мало мы успели сделать!».

Төһө да күн-дьыл ырааттар, ол ынырык сэрии сылларын, биһиги дьоллоох олохтук туһугар өстөөхтүүн охсуһа сылдьан өлбүт Краснодон дьоруойдарын умнубаппыт. Кинилэри сордоон-муннаан өлөртөөбүт таннарыахсыттары эмиз умнубаппыт. Кинилэр хара дьайыылара, биһизхэ оспот баас буолан үйэ тухары саната сылдьыаҕа. Ол эрэн кинилэр ир суолларын ирдээн, тон суолларын тордоон ити курдук өспүтүн ситиспиһит.

Григорий ФЕДОТОВ.

**Извещение
о предоставлении в аренду
земельных участков**

В соответствии со ст. 39.11 Земельного кодекса РФ МО «Момский район», информирует о возможном предоставлении в аренду следующего земельного участка:

– Земельный участок из земель сельскохозяйственного назначения, с разрешенным использованием: Скотоводство, находящийся по адресу: Республика Саха (Якутия), Момский район, с. Хонуу, уч. «Сарыччах». Кадастровый №14:17:020003:313, 6625 кв.м.

В течение 30 дней со дня публикации заинтересованные граждане вправе обратиться с заявлением о намерении участвовать в аукционе по продаже права на заключение договора аренды земельного участка. Заявления подаются по адресу: Республика Саха (Якутия), Момский район, с. Хонуу, ул. Молодежная, д. 39, кабинет 6. В заявлении необходимо указать: фамилию, имя, отчество, место жительства заявителя и реквизиты документа, удостоверяющего личность заявителя.

Дата окончания срока подачи заявлений 1 месяц с момента публикации. Получить более подробную информацию можно по адресу: Республика Саха (Якутия), Момский район, с. Хонуу, ул. Молодежная, д. 39, кабинет 6. С 9-00 до 18-00, перерыв с 12-30 до 14-00.

В соответствии со ст. 39.11 Земельного кодекса РФ МО «Момский район» информирует о возможном предоставлении в аренду следующего земельного участка:

– Земельный участок из земель населенных пунктов, с разрешенным использованием: для индивидуального жилищного строительства, находящийся по адресу: Республика Саха (Якутия), Момский район, с. Сасыр, ул. Северная 15. Кадастровый №14:17:050001:224, 1437 кв.м.

В течение 30 дней со дня публикации заинтересованные граждане вправе обратиться с заявлением о намерении участвовать в аукционе по продаже права на заключение договора аренды земельного участка. Заявления подаются по адресу: Республика Саха (Якутия), Момский район, с. Хонуу, ул. Молодежная, д. 39, кабинет 6. В заявлении необходимо указать: фамилию, имя, отчество, место жительства заявителя и реквизиты документа, удостоверяющего личность заявителя.

Дата окончания срока подачи заявлений 1 месяц с момента публикации. Получить более подробную информацию можно по адресу: Республика Саха (Якутия), Момский район, с. Хонуу, ул. Молодежная, д. 39, кабинет 6. С 9-00 до 18-00, перерыв с 12-30 до 14-00.

**В. В. КОРЯКИН,
первый заместитель главы
МО «Момский район».**

Оттоонун-2020

ОТТООН ДУОҔУЙУУНУ ЫЛЫАХХА

Самаан сайын күөх долгуйар быйаныттан кыра да буоллар бэриһиннэрдим. Икки үрэх икки ардыгар үүтээннээхпин, онно кыра оттуур сирдээх этим. Хааммын убата таарыйа, уон хонук оттоотум. Кыра эрдэпиттэн үөрүйэх буолан от үлэтин сөбүлүүбүн. Сэттэ саастаахлар Собоолооххо Хаас Тангылаах диэн сиргэ, атар абааһы сылдыбыт адырбатыгар, бадарааныгар буккуллан эриллибитим, оҕус иччилээн улааппытым. Ол иһин баччаанна диэри от үлэтиттэн чабыйбаппын, оттуо санаам кэлэн, отум

сытын ахтан дуоһуя сынньаным, хааммын убаттым. Ама, куурбут от, эрбэһин талах хаппыта, туох да сывка бэриллэбэт арамааты биэрэрэ бу үчүгэйиэн, сүрэбин, тыган иһэ астына ыраастанара туохха да тэнэ суох буоллаҕа.

Кизэ сөрүүн түһүүтэ от харбыр үчүгэйэ, дууһабын сынньатар. Таарыйа, былыр оттуур дьоннорум кырдалларынан хаамтым. Олус сөхтүм, киэн да сиринэн тэлэһийэн хотуур тыаһын лынкынаппыт эбиппин. Баҕар, кырдыан, кыаммат буолбутум эбитэ дуу? Билигин кими эрэ батыһыннаран, «маны барытын илиинэн охсон оттуур этим» диэтэхпинэ, итэҕэйэллэрэ биллибэт. Дьиннээх буолбут түбэлтэ, ханнык да арбаны суох. Окко дьону көбүлүүр санаа. Дойдубар, норуоппар, биир дойдулаахтарбар көмөлөһөр баҕаттан, от сытын ыла таарыйа түөрт тонна саамай үрдүк хаачыстыбалаах оту чөкөттүм.

Сир-дойду ланхаҕа ылларбыта сүрүүн, киһи салла көрөр, талахтан сөрөнө сылдыабын. Уонтан тахса сыллаабыта Икки үрэх арда Үчүгэй Алааска диэри луоҕа, ланха диэни билбэт этэ. Мин убайбынаан

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Күндүтүк саныыр, убаастыыр доборбун Суон Тиит олохтообун **МИХАЙЛОВ Илья Дмитриевичи** 65 сааскын туолар өрөгөйдөөх күнүнэн ис сүрэхтэн сахалыы сайаҕас тылынан уруй-айхал, эбэрдэ буолуохтун!

Доруобай буол.

Эбэрдэни кытта доборун Леонид, кини дьэ кэргэнэ.

Гошалыын сыл аайы уот бырабар идэлээх этибит. Билигин сири онорор баҕалаах киһини истибэппин.

Ол да буоллар, дьонум-сэргэм санаабытын түһэримэн, кураан да сайын буоллар, онон-манан от син үүммүт курдук, тапочканан сылдьан оттуур кэмнээх үчүгэй буолуо дуо?! Аны биһиги диэки, хотугулу-илинни оройуоннарга «уу дьыла» кэккэ сыллара тохтуоҕа.

Санаабытын көтөбөн, оттуу-мастыы сатыахха, саха сүөһүтүн эспэктэ кыһалыабын!

80 саастаах ытык кырдыаҕас Н. Г. ХАБАРОВ, үлэ бэтэрээнэ.

В республике

О включении отца в удостоверение многодетной семьи

Глава Республики Саха (Якутия) Айсен Николаев 16 июля 2020 года подписал Указ «О внесении изменений в Указ Президента Республики Саха (Якутия) от 5 июля 2013 г. № 2162 «Об учреждении нагрудного знака многодетным семьям в Республике Саха (Якутия)».

В документе говорится о том, что в удостоверении многодетной семьи будет включен также отец. Ранее удостоверение и нагрудный знак выдавались только матери многодетной семьи.

Отмечено, что нагрудный знак и удостоверение многодетным семьям выдаются в одном экземпляре обоим родителям (усыновителям), состоящим в зарегистрированном браке, либо единственному родителю (усыновителю), воспитывающим троих и более детей в возрасте до 18 лет и (или) до 23 лет (при условии обучения детей, достигших возраста 18 лет, в общеобразовательных организациях, профессиональных образовательных организациях по очной форме обучения, образовательных организациях высшего образования по очной форме обучения или прохождения детьми военной службы по призыву).

В своем комментарии пресс-службе парламата председатель постоянного комитета Ил Тумэна по делам семьи и детства **Алена Агласова** рассказала о том, что данный вопрос был проработан профильным комитетом в 2019 году, когда шла подготовка к разработке нового закона о статусе многодетной семьи. «Теперь при

определении многодетной семьи в нашей республике законом учитываются дети до 23 лет, при условии, что они учатся в учебных заведениях очно или проходят службу в армии», - сказала парламентарий.

Она также отметила, что в том году был проведен круглый стол по проблемам многодетных семей, по результатам которого в рекомендациях правительству было направлено поручение о включении отца в удостоверение. Далее вопрос был проработан межведомственной рабочей группой в рамках подготовки законопроекта.

Говоря о новом указе главы, Алена Николаевна подчеркнула: «Вопросы воспитания, образования детей и другие вопросы жизни семьи решаются супругами совместно исходя из принципа равенства. Оба родителя несут ответственность за благополучие и крепость семьи, заботятся о благосостоянии и развитии своих детей. Так и в удостоверении семьи, которая является многодетной, будет восстановлена роль отца. Политика государства должна способствовать укреплению традиционных семейных ценностей».

Для получения нагрудного знака и удостоверения родитель многодетной семьи представляет заявление по форме в Управление по месту жительства не посредственно, либо через многофункциональный центр, либо в форме электронного документа

посредством портала www.e-yakutia.ru.

Выданные ранее удостоверения многодетной семьи, срок действия которых истекает в периоды повышенной готовности либо чрезвычайной ситуации на территории Республики Саха (Якутия), являются действительными без подачи заявления и документов до снятия соответствующих ограничений, за исключением семей, в которых одному из троих детей исполняется 23 года.

Родители (усыновители) многодетной семьи, у которых истек срок действия удостоверений (выданных ранее) в вышеуказанные периоды осуществляют сверку оригиналов (заверенных копий) документов в Управлении по месту жительства семьи в течение 1 месяца после отмены периода повышенной готовности либо чрезвычайной ситуации на территории Якутии.

Пресс-служба Ил Тумэна.

Ахтан-санаан аастахха

П. И. ПАВЛОВ ТУҢУНАН СЫРДЫК ӨЙДӨБҮЛ

Быйыл от ыйын бастакы декадатыгар «Муома» сопхуос урукку хонтуоратын дыиэтигэр дириэктэринэн өр сылларга таһаарылаахтык үлэлээбит буйун Петр Иванович Павлов кэриэтингэр өйдөбүннүк мемориала туруорудлуутун тэрээһинэ ытыгыллыбыта. Сопхуоска үлэлээбит дьон мустан П. И. Павлов туһунан сылаас тылларын ахтыгытара. Ол саҕана тыа хаһаайыстыбатын салаатыгар үлэлээбит дьон ахтыгыларын бэчээттири саҕалыбыт.

Муома орто оскуолатын онус кылааһын 1970 сыллаахха бүтэрбитим. Бэс ыйын бүтүүтэ экзаменнарбытын туттаран «һуу» гынныбыт. Оскуолабытын кытта быраһаайдаһар бүтэһик кылаас чааһыгар ситии-хогуу аттестатын кытта комсомольскай путевканы биир дойдулаабым, райкомол бастакы секретарынан үлэһи сылдыар Слепцов Павел Егорович туттарбыта.

«Оскуола–производство–үрдүк үөрэх» үтүө хамсааһын үгэннээбит кэмэ этэ. Оскуоланы бүтэрээччилэр тыа хаһаайыстыбатын араас салааларыгар үлэһи тахсалара. Онон «Муома» сопхуос Суон Тииттээһи учаастагын үлэһитэ буолан, ол сайын бииргэ үөрэммит кыыспынаан Хабарова Машалыын окко үлэлээтибит. Биһигини бэйэбиттэн хас да сыл балыс, сытыы-хотуу Слепцова Настя (Слепцова Анастасия Семеновна) салайан үлэлэтэр. Атырдыах ыйыгар оскуола оҕолоро уонна тэрилтэттэн сылдыар отчуоттар дыһэлэригэр тарҕаспыттара. Мин салгыы хаалан оттоостум.

Алтынньыга Суон Тиит пиэрмэтигэр 16 ыанар ынаҕы туттаран кэбистилэр. Үлэбит барыта илии үлэтэ, оту, ууну, ынах сааһын оҕуһунан таһабыт. Ынаҕы ыырга, сүөһү үлэтин ымпыгар-чымпыгар сүбэлээн-амалаан такайбыт киһим Слепцова Александра Николаевна этэ. Пиэрмэ биригэдьиirinэн Корякин Николай Константинович үлэһирэ. Үлэлээбитим үһүс ыйыгар, хотоммор үлэлэнэ сырыттаһына, биригэдьиirim ыныран ылан: «Доҕоор, манньк баар. Эн ынырыгыта таһаартар, оччоҕо биһиэхэ эдэр ыччат кэлэн үлэлиэ этэ», – диэтэ. Маны истэ сылдыар наставнигым эмиэ көх-нэм буолан кинини өйөөтө. Барахсаттар иккиэн да киэн, холку майгылаах, эдэрдэригэр комсомолец бастыннара, актыбыыс буолан, үлэ бөҕөнү үлэлээбит дьон буоллахтара.

Биир-биэс дэппэккэ тылларыгар киллэрэн, уопсай сүбэнэн ынырыгы таһаардыбыт. Аны санаатахха, атын нэһилиэктэртэн үлэһи кэлээри гыннахтарына, салайааччылары ыппат, бопсор эбиттэр. Онон ынырыгы тахсан, ол кэнниттэн Суон Тиит пиэрмэтигэр ыччат үлэһи кэлэр буолбуттара. Оччолорго оҕо дьон улахан киһи тылыттан тахсыбат этибит. Ити курдук наһаа үчүгүйдик үлэһи сылдыан, улаханньк ыалдыаммын, үлэбиттэн уурайарга күһэлибитим.

«Муома» сопхуос дириэктэрэ Петр Иванович Павловы оҕо эрдэспиттэн истэр-билэр киһим этэ. Элбэх оҕолообун, сэрйи кыттыылааҕа, сопхуос дириэктэрэ буоларын дьоммут кэпсиппэрэ. Мин дьоммор куруук сылдыан, чэйдээн ааһар этэ. Аҕам Слепцов Иван Герасимович сылгыһыт буолан, ордук тапсаллара, үлэ-хамнас туһунан күө-дьаа кэпсэтэллэрэ.

Ыраах сырыыларыгар, бултуу барарыгар аҕам көлө була охсор этэ. Биһиги оҕолор Хонууга кэлэн-баран истэхпитинэ, «Газикка» олондон сорохпунтун көтөҕөн, араанна диэри тиздэн биэрээччи. Уонна хайаан да ким оҕото буоларбытын ыйытар буолара.

90-ус сыллардаахха Петр Иванович туһунан радиоочерканы онорбуттара. Аҕам кини куолаһын истэн, сирэйдиин-харахтыын сырдаан олондон истибитэ. «Хараһым мөлтөөтө, көрбөт буоллум», – диэбитигэр, улаханньк хараастыбыта. Судургу, көнө майгылаах, кими баҕарар кытта уопсай тылы булар салайааччыларын бары сөбүлүүллэрэ. Куруук сылаас тылынан ахталлара.

Мемориальной дуоска аһыллар күнүгэр айылҕа кытта эбэрдэлээбит курдуга. Муома сирин аар-саарга аатырдыбыт улахан салайааччы иллээх дыиэ кэргэн аҕа баһылыга, сэрйи, тыыл-үлэ бэтэрээнэ, СӨ норуотун бочуоттаах үлэһитэ, Ленин уордыанын, элбэх мэтээллэр кавалердара, Муома улууһун бочуоттаах олохтооҕо, ССКП XXIV съехин делегата Петр Иванович Павлов туһунан сырдык өйдөбүлүм итинник. Мемориальной дуоска аһыллытынан Муома бары олохтоохторугар, Петр Иванович дыиэ кэргэнигэр, улуус аҕа баһылыгар Иван Петровичка, нэһилиэк баһылыгар Александр Васильевичка аһыллыгы кылааттарын киллэриспит дьонго бука барыгытыгар дириин махталбын тиздэбин.

**А. И. СЛЕПЦОВА,
СӨ доруобуйа харыстабылын
туйгуна.**

А. Ф. Старков аатынан Төбүлэх орто оскуолатын иһинэн «Саһарҕа» сайынны үлэ-сынньалаҥ лааһырын иккис сезона үлэтин саҕалаата. Бастакы сезон 14 хонук үлэлээбитэ, онно 7-10 саастарыгар диэри 10 оҕо сырытта. Кинилэр оҕурукка сыыс оту үргээбиттэрэ, сибэккигэ, оҕуруот аһыгар уу куппугтара. Ону таһынан олохтоох библиотекаҕа ааһыгы дьарыктаммытара, эмтээх оттору кытта билсэн, ньээм от хомуйбуттара. Түмүктүүр киһэхэ оҕолор «Форт-Боярд» квест-оонньуу тэрийэн бэркэ оонньообуттара.

Иккис сезон 14 хонук үлэлиэбэ, манна 11-14 саастаах 10 оҕо сылдыар. Кинилэр эмиэ бастакы сезон оҕолорун курдук оҕурукка үлэлиэхтэрэ. Бөһүөлэккэ үүнэр эмтээх оттору кытта билсэн, чабрец, багульник хомуйдулар.

Людмила СТРУЧКОВА.

Сайынны сынньалан-2020

ТУҢАЛААХ САЙЫН

Мэдиссиинэ

ЭМЧИТТЭР УОППУСКАЛАРЫГАР ҮП КӨРҮЛҮННЭ

РФ Бырабыталыстыбата хамсыктан сэдиптээн көһөрүллэн баран, уһатыллар эбэтэр уопуска оннугар эмп үлэһиттэригэр төлөнөр кэмпэнэссийэбэ анаан 5 млрд. үбү көрүөбэ.

Бу кэмпэнэссийэ быраастарга, мэдиссиинэ орто уонна алын персоналыгар, Суһал көмө суоппардарыгар, ону тэнэ былаас биедэмистибэ аннынаабы уорганнарыгар, өссө эмп тэрилтэтин үлэһиттэрин уопускаларыгар бэрриллэр. Бу үлэһиттэргэ хамсык усулуобуйатыгар үлэлиллэрин иһин көбүлүүр эбии аабыы оһоһулар. Төлөбүр уопуска харчытын аафарга учуоттанар. Ол иһин эбии үбүлээһин көрүллүбүт.

Үп бырабыталыстыба эрэсирбэбэ пуондатыттан киирэр. 4 млрд. солк. эрэгийээннэргэ тыбырлар, өссө 4 млрд. солк. – биедэмистибэ иһинээби эмп тэрилтэлэригэр.

«Кыымтан».

ПРОГНОЗ ПОГОДЫ

село Хонуу

	Среда 22 июля	Четверг 23 июля	Пятница 24 июля	Суббота 25 июля
Дневная температура	+32	+29	+30	+30
Ночная температура	+7	+9	+18	+18
Давление	738 мм	740 мм	740 мм	738 мм
Ветер	1 м/с (Ю)	2 м/с (СЗ)	1 м/с (СЗ)	1 м/с (СЗ)
Облачность				
Осадки				

Ытыктабыллаах Семен Егоровичка, оҕолоругар Дьулустаанна, Авксентийга, Северинаба, сиэннэригэр Сашаба, Джамиляба таптыыр кыра кыһа, балтылара, ийэлэрэ

КУДРИНА Күннэй Семеновна

ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитинэн дирин кутурбаммытын тириэрдэбит.

Ыар аһыгытын тэннэ үллэстэбит.

Төбүлүхтэн Стручковтар
дьиз кэргэттэрэ.

Ытыктыр аймахтарбытыгар Кудрин Семен Егоровичка, оҕолоругар Дьулустаанна, Авксентийга, Северинаба, сиэннэригэр таптыыр оҕото, балтылара, ийэлэрэ

КУДРИНА Күннэй Семеновна

ыараханлык ыалдьан олохтон туораабытыгар дирин кутурбаммытын тириэрдэбит.

Ыар аһыгытын тэннэ үллэстэбит. Кытаан тулуйа сатаан.

Хонууттан Федор, Сардаана Архиповтар
дьиз кэргэттэрэ.

Убаастыыр күтүөпүтүгэр Кудрин Семен Егоровичка, оҕолоругар Дьулустаанна, Авксентийга, Северинаба, сиэннэригэр Сашаба, Джамиляба күндү оҕото, таптыыр балтылара, эдьийдэрэ, ийэлэрэ

КУДРИНА Күннэй Семеновна

ыараханлык ыалдьан олохтон туораабытынан дирин кутурбаммытын тириэрдэбит.

Ыар аһыгытын тэннэ үллэстэбит.

Мария Гаврильевна, Айтилина, Саргылаана, Артур Корякиннар.

Төбүлүхтэби олохтоох сынныалаҥ дьэтин үлэһиттэрэ өр сылларга нэһиликкэ култуура сайдарыгар үлэһэбит кэлигэбитигэр Северина Семеновнаба, нэһилик баар-суох сцена актыбынай кыттылааһар Дьулустаан Семеновичка, аҕаларыгар ытыктабыллаах Семен Егоровичка таптыыр балтылара, кыһа

КУДРИНА Күннэй Семеновна

ыарахан ыарыыттан олохтон барбытыгар дирин кутурбаммытын тириэрдэбит.

Ыар аһыгытын тэннэ үллэстэбит.

Ытыктыр дьоммутугар Семен Егорович Кудринна, оҕолоругар, сиэннэригэр таптыыр кыһа, балтылара, ийэлэрэ

КУДРИНА**Күннэй Семеновна**

ыараханлык ыалдьан олохтон туораабытыгар дирин кутурбаммытын тириэрдэбит.

Ыар сүтүккүтүн тэннэ үллэстэбит.

Төбүлүхтэн В. П. Соркомова,
А. И. Хабаров, оҕолоро, сиэннэрэ.

ИНДИГИР
УОТТАРА
Хаһыакка сурутун!

2020 СЫЛ ИККИС АНАРЫГАР

Тэрилтэлэргэ – 1320 солк.
Биридиилээн дьонго – 660 солк.

Төбүлүхтэби аҕа саастаахтар «Алгыс» түмсүүлэрэ ытыктыр киһибитигэр Семен Егоровичка таптыыр кыра кыһа, оҕолоругар Дьулустаанна, Авксентийга, Северинаба таптыыр балтылара, сиэннэригэр Сашаба, Джамиляба таптыыр ийэлэрэ

КУДРИНА Күннэй Семеновна

ыарахан ыарыыттан олохтон барбытыгар дирин кутурбаммытын тириэрдэбит.

Ыар аһыгытын тэннэ үллэстэбит.

Убаастыыр күтүөпүтүгэр Кудрин Семен Егоровичка, убайдарыгар Дьулустаан, Авксентий Семеновичтарга, эдьийигэр Северина Семеновнаба, оҕолоругар, чугас дьонугар күндү, таптыыр оҕото, балтылара, ийэлэрэ

КУДРИНА Күннэй Семеновна

эдэр сааһыгар ыарахан ыарыыттан орто дойдуттан барбытыгар дирин кутурбаммытын тириэрдэбит.

Ыар аһыгытын тэннэ үллэстэбит. Тулуйа сагаан.

Хонууттан, Дьокуускайтан Семен,
Екатерина, Семен, Светлана
дьиз кэргэттэрэ.

Таптыыр балтыбыт

КУДРИНА Күннэй Семеновна

эдэр сааһыгар ыарахан ыарыыттан хомолтолоохтук олохтон туораабытыгар аҕатыгар Семен Егоровичка, оҕолоругар, убайдарыгар Дьулустаанна, Авксентийга, эдьийигэр Северинаба дирин кутурбаммытын тириэрдэбит.

Ыар аһыгытын тэннэ үллэстэбит.

Хонууттан С. С. Соркомов,
О. С. Стручкова, Марик Стручков,
М. Э. Старкова, Вигалий Старков,
куораттан М. С. Соркомов,
Э. С. Соркомов дьиз кэргэттэрэ.

Ытыктыр күтүөпүтүгэр Кудрин Семен Егоровичка, кини оҕолоругар, сиэннэригэр таптыыр оҕото, балтылара, Сашаба, Джамиляба тапталлаах ийэлэрэ

КУДРИНА Күннэй Семеновна

эдэр сааһыгар ыарахан ыарыыттан олохтон барбытыгар дирин кутурбаммытын тириэрдэбит.

Ыар аһыгытын тэннэ үллэстэбит. Кытаан тулуйа сатаан.

Бары Ушниккайдар, А. С. Слепцова,
Е. А., С. С. Слепцовтар, И. Е. Слепцов,
А. И. Саввина, Е. А., Н. И. Слепцовтар,
куораттан Борисовтар.

Тэрийэччи: СӨ

Бырабыталыстыбата,
"Сахабэчээт" СӨ Судаарыс-
тыбаннай автономнай тэрилтэтэ.
Таһаарааччы: "Сахабэчээт" СӨ
Судаарыстыбаннай автономнай
тэрилтэтэ.

677000, Дьокуускай к.
Орджоникидзе уул., 31 №-рэ, 124 каб.,
тел./факс: 8(4112)343917.

e-mail: sakhapечat@mail.ru
Генеральнай дириэктэр
Н. М. Стручкова.

Сибээс эйгэтин информационнай
технология уонна маассабай
коммуникация надерун
федеральнай структуратын Саха
сиринээби бырабыланынатын
20.06.2019 с. бэриллибит
сидиэтэлиститэтин
ПИ № ТУ 14-00520

Кылаабынай редактор
М. П. СТАРКОВА.

Хаһыат нэдиэлэбэ иккитэ таһар.
Редакция киирибит суруктар
төнүбэттэр.

Матырыйаалга ахтыллар чакчылар иһин
эпизитинэни сурук ааптара сүгэр.
Ааптар суругар этиллэр санаа
хаһыат тутуһар хайысхатыттан
атын буолуон сөп.
Былланиллар, рекламалар
ис хоһоонноругар эпизитинэни
туһаах киһи сүгэр.

® Реклама быһытынан бэчээттэнэр.

Хаһыат 58 №-гэр 16 ч. илин баттанна,
17 ч. график быһытынан бэчээкэ бэрилиннэ.
Компьютернай талыта, верстка оройуонаабы
«Индибир уоттара» хаһыат редакционнай-
полиграфической комплекска оһоһулан
бэчээттэннэ.

Редакция, типография, таһаарааччы аадырыһа:
Муома улууһа, Хонуу сэл., кап. Елкин уул. 4 №-рэ.
Кэмэйэ 1 усул. бөч. л. Тиража 360.

Сыаната дуоһагар быһытынан.

Телефоннара: 8(41150)2-10-21.

Электроннай почта: indigir-uottara@yandex.ru